

Filitalia, de vereniging voor verzamelaars van postzegels van Italië en gebieden, Vaticaan en San Marino, is opgericht op 25 oktober 1997. K. v. K. Rijnland nr. 28077878. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari t/m 31 december, opzeggingen vóór 1 oktober. Contributie: € 15 per jaar, overmaken op rekening IBAN NL17 RABO 0346 8193 69 t.n.v. Filitalia. Contributie buitenland: € 20 per jaar. Dit blad verschijnt zes keer per jaar. Losse nummers € 2,50. **ISSN 2211-5048**

Jaargang 24, nummer 4, augustus 2021

WAT EEN PRACHTIGE ENVELOP!

Op eBay vond ik deze mooie brief, aangeboden door een handelaar uit Zwitserland. Heel redelijk geprijsd, dus hupsakee in mijn verzameling van brieven uit de Tweede Wereldoorlog in Africa Orientale Italiana (AOI). Daar past hij goed in want dat mooie blauwe stempel is van Embat kalla, een plaats waar de bemanning van de in Massaua (Eritrea) geblokkeerde Duitse schepen eens in de 2 weken mochten “erholen”. Volgens de reisgids uit 1938 lag het oord op 1273 m. hoogte in een weelderig begroeid dal met een heerlijk klimaat. De afzender was 2e officier Stockfisch van de “Oder”, die op 24 maart 1941 door de bemanning zelf werd verzonken, zodat het schip niet in handen van de oprukkende Engelse troepen zou vallen.

IN DIT NUMMER:

ISTRIË, DE GRENZEN VERLEGD

EEN GASMASKER PERFIN

CHE COSA DICE

DE PASSIE VAN ITALIË VOOR VOETBAL

AFWIJKINGEN OP ITALIAANSE ZEGELS (Manzoniserie 1923)

HET GEHEIM VAN SIFAN HASSAN

ISTRIË, DE GRENZEN VERLEGD

Charles Kalkhoven

Landsgrenzen kunnen door oorlogen en conflicten verlegd worden. Zo zijn ook de grenzen van het huidige Italië niet precies zo, zoals ze altijd geweest zijn. Denk bijvoorbeeld aan de regio's Alto-Adige (Zuid-Tirol), Lombardije Venetië en Trieste. Het is interessant om de historische, economische, culturele en taalkundige oorzaken van deze grensverschuivingen te bekijken. Ik heb de laatste jaren een redelijk omvangrijke collectie postale geschiedenis van Triëst opgebouwd, met poststukken, zegels en stempels uit de Habsburgse tijd, uit de tijd van de terre redente (tijdens het interbellum), de periode van de tweede wereldoorlog en tijd daarna (Free Territory of Trieste). Het afgelopen jaar heb ik mij gericht op gebieden waarover door Italië, Oostenrijk en Joegoslavië getwist is en die van machthebber gewisseld zijn. De postgeschiedenis laat veel voorbeelden zien van deze politieke veranderingen. Ik ben begonnen materiaal te verzamelen van Süd Tirol/Alto Adige/Trento en de Habsburgse Kronländer waar van oudsher veel Italianen woonden, o.a. Istrië en Dalmatië. In dit artikel wil ik een schets geven van de (postale) geschiedenis van Istrië aan de hand van hetgeen ik tot nu toe bijeengebracht heb.

Het grootste deel van het schiereiland Istrië ligt in het noordwesten van het huidige Kroatië met de hoofdstad Pazin. Een kleine punt in het noorden (de omgeving van Koper en Piran) hoort bij Slovenië en een nog kleiner partje (rond de stad Muggia) is Italiaans.

Zegel van Kroatië (1993) een oude landkaart van Istrië. Uitgegeven ter gelegenheid van 50 jaar inlijving bij Kroatië

Maar dat is niet altijd zo geweest. 'La Serenissima', 'de doorluchtige', zoals de stadstaat Venetië genoemd werd, heerste vanaf ongeveer het jaar 1000 over Istrië totdat Napoleon eind 18e eeuw een einde maakte aan die heerschappij. Na de val van Napoleon werd door het Congres van Wenen in 1815 Europa heringedeeld. Istrië werd samen met de stad Rijeka (Fiume) en de eilanden Cres (Cherso) en Lošinj (Lussino) toegewezen aan het Oostenrijkse Keizerrijk als een van de overwinnaars op Napoleon. Het Keizerrijk werd opgedeeld in bestuurlijke regio's, de Kronländer. Istrië, Fiume, de genoemde eilanden,

Gorizia, Triëst en een deel van Slovenië maakten deel uit van het Kronland Küstenland, in het Italiaans aangeduid als Kronland del Litorale.

In deze regio vormden de Italianen de bovenklasse (met als uitzondering Trieste dat sterk Oostenrijks georiënteerd was) en de steden hadden een Italiaans karakter. De arbeidersklasse was voornamelijk Slavisch (Kroatisch en Sloveens). Vanaf de jaren '30 van de 19e eeuw moesten poststempels voorzien zijn van een plaatsnaam en een datum. De plaatsnaam werd veelal in het Italiaans gesteld.

Voorfilatelistische brief Rovigno (Rovinj) – Montona (Motovun). Stempel ROVIGNO 2.NOV.(1848)

Vanaf 1850 worden de postzegels geïntroduceerd. De frankeerwaarde werd aanvankelijk gebaseerd op het gewicht en de af te leggen afstand, later gold alleen het gewicht.

Oostenrijkse zegels met Italiaanse plaatsnamen: Moschenizze (Mošćenička), Capodistria (Koper), Parenzo (Poreč)

Vanaf de jaren '90 was ook mogelijk de plaatsnaam in twee talen, Sloveens/Italiaans of Kroatisch/Italiaans te vermelden.

Condoleancebrief van Pingente naar Volosca, 6.4.1918. Oostenrijk, Karl I, 15 Heller. Tweetalig stempel BUZET (Kroatisch) en PINGUENTE (Italiaans)

In 1910, toen Istrië bijna een eeuw Oostenrijks was, gaf een volkstelling een impressie van de gesproken talen op het schiereiland: 41,6% van de bevolking sprak Servo-Kroatisch, 36,5% Italiaans, 13,7 % Sloveens, 3,3% Duits en de rest een andere taal. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was de havenstad Pola een belangrijke marinebasis van het Oostenrijkse leger. Afgebeeld is een briefkaart van het K.u.K. Festungsartillerieregiment Nr.4, 5.Feldcompagnie uit augustus 1917.

Feldpostkarte Pola – Straning (Nieder Österreich).. K.u.K MARINEFELDPOSTAMT POLA, 9.VIII 17

Na de eerste Wereldoorlog werd Istrië toegewezen aan Italië, overeenkomstig de onderhandelingen van Saint-Germain-en-Laye (1919). Dit zeer tegen de zin van het nieuwe koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen, die vanuit hun perspectief spreken over de bezetting van Istrië door Italië. In 1920 werd het verdrag van Rapallo gesloten waarbij Istrië officieel deel ging uitmaken van het Koninkrijk Italië.

Vanaf november 1918 waren in Istrië de Italiaanse zegels voor de Terre Redente (de 'bevrijde' gebieden) met opdruk Venezia Giulia frankeergeldig en vanaf januari 1919 de algemene uitgaven met de opdruk in centesimi en corona.

Drie zegels Oostenrijk met opdruk Regno d'Italia Venezia Giulia 3.XI.18. Stempel Abbazia 18.XII.18. Michetti 20c. met opdruk Venezia Giulia. Stempel Pola 12.II.19. Segnatasse 10c. met opdruk Venezia Giulia. Stempel Kozina (Cosina) 10 II 19.

Met ingang van 20 april 1919 werden de opdrukzegels geleidelijk aan vervangen door de reguliere uitgaven van het koninkrijk Italië. Kroatische plaatsnamen werden uit het stempel weggeschaafd. Later werden er nieuwe stempels gebruikt met de plaatsnaam in het Italiaans met aanvankelijk 'Istrië' daaronder, daarna, nadat Istrië en de wijde omgeving in 1927 in vier provincies was opgedeeld met de provincienamen Pola, Fiume, Trieste of Gorizia. Deze vier provincies maakten samen de regio Venezia Giulia uit, de laatste drie provincies liggen strikt genomen grotendeels buiten Istrië.

Brief Cherso – Padova met Michetti 50c/40c en Floreale 1L. Stempel CHERSO 13.II.24. Kroatische plaatsnaam Cres is weggekrabt.

Cartolina Postale Cherso – Wien met Michetti 30c. met bijfrankering Democratica 10c. en Ferruci 20c. Stempel CHERSO / POLA 20.9.30

Ansichtkaart met 20c. Fiera di Milano. Stempel PORTOROSE (Portorož) / ISTRIA 29.5.36

Brief van Abbazia (Opatija) naar München met 25c. Anno Santo en 1L. Marcia su Roma. Stempel ABBAZIA Arrivi e partenze / FIUME 9.12.33

Vanaf 1923 voerde het fascistische regiem in Istrië een beleid van italianisering. Dat betekende een verbod op in ieder geval schriftelijk gebruik van het Sloveens en Kroatisch en een verbod op onderwijs in die talen. Spreken in het openbaar in het Sloveens of Kroatisch mocht niet meer en niet-Italiaanse opschriften werden verbannen. Veel Slovenen en Kroaten vluchtten naar het zuiden van Joegoslavië en Italianen werden gestimuleerd om naar Istrië te emigreren. In 1939 was 55% van Istrië Italiaanstalig.

Als gevolg van de invasie van de Wehrmacht in Joegoslavië in april 1941 versterkte Italië zijn troepenmacht in Istrië, het binnenland van Slovenië en Dalmatië. Hieronder een briefkaart een kapitein van het 2e Regiment Scherpschutters, de Bersaglieri.

Cartolina Postale per le Forze Armate uit Castelnuovo d'Istria (Podgrad, SLO) naar Genova. POSTA MILITARE N. 41, 3.10.40 (en XVIII in de fascistische jaartelling)

Vanaf 8 september 1943 werd Istrië bezet door het Duitse leger. Pola was ten tijde van de Eerste

Wereldoorlog een belangrijke marinebasis van Oostenrijk en werd dat nu weer voor de Duitsers. Er was ook een marinehospitaal gevestigd. De Italiaanse postbureaus bleven functioneren voor civiele post naar Italië en het buitenland. Het Duitse bestuur richtte een eigen 'Dienstpost' in met een postkantoor in Pola, bedoeld voor de militaire post en civiele en zakelijke post naar Duitsland. De brieven werden voorzien van diagonale strepen.

Deutsche Dienstpost Adria: Pola – Berlin Steglitz 04-12-44. Michel 897-898

Tegen het einde van WO II, vanaf 1 mei 1945, bezetten de Joegoslavische strijdkrachten onder leiding van Josip Tito Istrië voor een periode van 40 dagen.

Niet alleen Istrië, maar ook Trieste werd door de Joegoslaven bezet. Dit is een briefkaart uit Trieste uit die periode van 40 dagen. R.S.I. Monumenti Distrutti met opdruk 1.V.1945 Trieste Trst, 1 Lire/1 Lire, 2+2 Lire/ 25 c.

Daarna, in juni, werd er in Duino een overeenkomst tussen de geallieerden o.l.v. generaal Morgan en de Joegoslaven o.l.v. generaal Jovanovic gesloten waarin Istrië (en heel Venezia Giulia) werd opgedeeld in twee zones, gescheiden door de Morgan-linie. Zone A, bestaande uit de provincies Trieste en Gorizia en (de enclave in zone B) Pola. Zone B omvatte de rest van Istrië, inclusief Fiume. Zone A viel onder geallieerd bestuur en er werden

vanaf 22 september 1945 Italiaanse postzegels van de series Imperiale en Democratica gebruikt met de opdruk A.M.G. V.G. (Allied Military Government – Venezia Giulia). Tussen juni en 22 september werden in Pola ook zegels uit zone B gebruikt zoals onderstaand voorbeeld duidelijk maakt.

Pola – Trieste, Fratelli Bandiera met opdruk Istra. Pola Largo Oberdan 23.8.45

Pola – Milano, Imperiale 1 Lire in paartje, opdruk A.M.G. V.G., Pola Centro (Arrivi Partenze) 2.2.46

Voor zone B werden diverse zegels uitgegeven. In eerste instantie en voor korte tijd Italiaanse zegels met opdruk 'Istra', vervolgens nieuwe tweetalige series Istria Litorale Sloveno / Istra Slovensko Primorje.

Opdrukzegels Istra

In zone B werden vanaf 8 februari 1947, toen inmiddels duidelijk werd dat deze zone in zijn

Ansichtkaart Rijeka –Knjaževac (Servie) Istria Litorale Sloveno/ Istra Slovensko Primorje 1 Lire (Sass. 53) en 2 Lire (Sass. 55). RIJEKA FIUME 26.8.46

geheel aan Joegoslavië afgestaan zou worden, Joegoslavische postzegels met opdruk Vojna Uprava Jugoslavenska Armije (Joegoslavisch militair bestuur) in gewijzigde kleuren en met een nieuwe waarde aanduiding in Lire in gebruik genomen.

Voorbeelden van zegels voor Zone B voor de periode februari – september 1947

Deze situatie duurt tot 15 september 1947. Dan wordt het vredesverdrag van Parijs gesloten. Zone B wordt definitief Joegoslavisch, Zone A wordt een neutraal gebied (het vrije territorium van Triëst) onder het gezag van de Verenigde Naties en het wordt opgedeeld tussen Joegoslavië en Italië. Pola en Gorizia worden bij Joegoslavië getrokken.

De omgeving van Trieste bleef verdeeld in een A- en B-zone. De stad Trieste, een strook ten noorden van de stad en het gebied rond Muggia in het zuiden viel onder geallieerd (Brits-Amerikaans) bestuur, Territorio Libero di Trieste zona A genaamd.

De posterijen gebruikten Italiaanse zegels met de opdruk A.M.G. F.T.T. (Allied Military Government, Free Territory of Trieste. Zone B van het vrije gebied kwam onder Joegoslavisch bestuur.

Een aantal gemeenten in het noordoosten van Istrië vallen binnen dit gebied: Buie d'Istria, Capodistria, Cittanova d'Istria, Grisignana, Isola d'Istria, Maresego, Monte di Capodistria, Pirano, Umago, Verteneglio en Villa Decani.

Op 1 mei 1948 verschenen nieuwe zegels met hetzij de aanduiding VUJNA S.T.T. als landsnaam in het zegelbeeld, hetzij Joegoslavische zegels met de opdruk van dezelfde afkorting die staat voor Vojna Uprava Narodne Jugoslavenska Armije Svobodno Trzasko Ozemije (Sloveens voor Joegoslavisch Militair Bestuur Free Territory of Trieste).

Zone B: Brief van Koper/Capodistria naar Trieste, 4-11-1952. Zegels t.g.v. het 6e congres van de communistische partij in Zagreb, 4 x 15 Dinar, opdruk VUJNA STT.

Op 25 oktober 1954 maken de akkoorden van Londen een einde aan de vrijstaat Trieste. Zone A gaat definitief deel uitmaken van Italië. Zone B, in Istrië gelegen, wordt Joegoslavisch.

Brief Pula/Pola naar het Italiaanse Consulaat in Zagreb. PULA 1 26.7.48 POLA 1. Zegels uit de partizanenreeks van Joegoslavië, 50 Para, 2,50 en 12 Dinar

Al deze politieke machtswisselingen hebben grote gevolgen gehad voor de burgerbevolking van het schiereiland. In de jaren '20 en '30 vertrokken veel Slovenen en Kroaten naar het zuiden van Joegoslavië, terwijl zich tienduizenden Italiaanse immigranten vestigden in Istrië. Vanaf 1945 voelden de Italiaanse inwoners zich er niet meer veilig omdat er veel burgers vermoord zijn door de partizanen. Er begon een grote uittocht van naar

schatting 200.000 tot 300.000 Italianen uit de gebieden aan de oostzijde van de Adriatische Zee naar "de laars". Twee zegels herdenken deze exodus vanuit Istrië, Fiume en Dalmatië. Istrië raakte daardoor ontvolkt.

2005: Ter herinnering aan de uittocht uit Istria, Fiume en Dalmazia. Landverhuizing met de handkar (Sassone 2801) en 1998: het stoomschip 'Toscana' dat de vluchtelingen vervoerde (Sassone 2324)

2014 Het stadje Plomin bestaat grotendeels uit leegstaande, door de Italianen verlaten woningen. Foto C. Kalkhoven

Bronnen

Crevato-Selvaggi, Bruno: 1954 Il servizio postale ritorna all'Italia. 1918-1954 Pagine di storia Triestina. Poste Italiane, Roma 2004.

Domenighini, Stefano: La posta in Istria da Cecco Beppe a Tito. Societa Filatelica Numismatica Dalmata. <https://docplayer.it>

Filjar, Dario: The postal history of Istria (from 1830 to 1960) <http://www.exponet.info>

History of Istria, Wikipedia.

Sassone, Catalogo Specializzato.

EEN GASMASKER PERFIN

door Jan van Riel

Riccardo Spasciani, Maschere Antigas, begon zijn bedrijf in 1892 met het ontwerpen en produceren van apparatuur om arbeidsongevallen te voorkomen.

Hij richtte zijn bedrijf op in een laboratorium te Milaan wat sindsdien zijn familienaam is blijven dragen.

Het bedrijf perforeerde zijn zegels vanaf 1906 tot en met 1941. In de 20^e eeuw groeide het bedrijf snel uit en verhuisde het eerst naar Baranzate waar het 46 jaar bleef en vertrok vervolgens naar Origgio. De moderne fabriek aldaar is nog steeds het hoofdkantoor met administratie, productie en onderzoekslaboratoria.

Het bedrijf is nog steeds op zoek naar innovatie en precisie van zijn producten. In 1930 werd begonnen met de fabricatie van half-gelaatsmaskers voor eenmalig gebruik en gehoorbeschermers. Daarna werden gesloten luchtcirculatie maskers geproduceerd voor reddingen bij mijnrampen en branden in gebouwen.

In juni 2019 nam het bedrijf het Spaanse Nueva Sibol over, dat nieuwe troeven toevoegde aan Spasciani in het filtratiesegment voor gasmaskers. Daarna werd een nieuwe lijn opgesteld voor semivormen en cartridges en andere zaken voor gezichtsmaskers ter voorkoming van stoflongen (Silicose) in de bouw. Hiermee versterkte het bedrijf zijn machtspositie in Europa aanzienlijk.

Het bedrijf kreeg diverse prijzen bij tentoonstellingen in Italië en daarbuiten.

Het bedrijf levert nog steeds aan het Ministerie van Defensie van Italië.

Het getoonde poststukje is een condoleance kaartje van Riccardo Spasciani aan de familie Baracchini in Aulla voorzien van een zegel van 30 centesimi met de firma perforatie R.S. Het is afgestempeld met een golfvlag stempel gedateerd 21 november 1923.

De perforator is gebruikt van 1906 tot 1941. Tijdens de tweede wereldoorlog mocht er van de militairen niet meer geperforeerd worden omdat er gedacht werd dat daar misschien informatie mee werd doorgegeven.

Mogelijk is tijdens de oorlog de perforator gesneuveld want na 1941 zijn geen zegels meer gevonden met dit perforaat.

CHE COSA DICE?

Ik weet niet of we elkaar in September in Castricum in levende lijve mogen begroeten maar als dat niet kan, dan gaan we maar “zoomen”. Dat is heel makkelijk, het enige dat u nodig heeft is een werkende computer met een camera.

De corona-epidemie teistert ons leven nu al anderhalf jaar en dat heeft ook onze vereniging helaas niet onberoerd gelaten. Wij zijn in de afgelopen corona-tijd elf leden kwijt geraakt door stoppen met verzamelen, permanente ziekte of overlijden. Ook zijn er twee leden verloren gegaan doordat zij naar een verzorgingshuis verhuisden en aan ons geen adreswijziging werd doorgegeven.

Gelukkig zijn er ook enkele nieuwe leden bijgekomen zodat we nu nog exact 103 leden over hebben. Daar zijn gelukkig veel enthousiaste leden bij, die actief verzamelen. Dat blijkt wel uit het succes van onze directe verkooplijsten. De opbrengsten daarvan overtreffen die van de veilingen.

Voor augustus hebben we een nieuwe verkooplijst van 437 nummers. Deze is uitsluitend op www.filitalia.nl te bekijken. Zodra deze op internet staat krijgt u van mij bericht. Leden, die liever een gedrukte lijst in hun handen houden moeten even Leo van den Brun bellen (06-51140411) dan krijgt u van hem een gedrukt exemplaar. Kijkt u vooral deze lijst goed na, want door een item aan te kopen steunt u de vereniging en maakt u zichzelf blij met een voordelige aankoop. Zo kon ik ons lid Toine van den Boogaart er op attent maken dat hij op onze zomerverkoop voor 55 euro een zegel (een gestempelde 10 lire van Eritrea) had gekocht dat in

De firma maakte toen ook al gebruik van een frankeermachine, zoals uit deze kaart uit 1935 blijkt

Bronnen: Wikipedia, Catalogo dei Perfin's d'Italia van J. van Riel

een mindere kwaliteit op Catawiki voor maar liefst 5 x zoveel werd aangeboden.

Volgend jaar bestaan wij 25 jaar en dat gaan we zeker vieren. Iedereen kan een leuk geschenk tegemoet zien en voor een speciale bijeenkomst gaan wij nog een plannetje maken. Kom maar op met uw suggesties!

DE PASSIE VAN ITALIË VOOR VOETBAL

Ik neem aan dat u deze zomer genoten heeft van al dat voetbal op TV. Eerlijk gezegd vind ik dat Italië verdiend heeft gewonnen. Nee, dat heeft niets te maken (nou ja, een beetje dan) met de Brexit van die eigenwijze Britten maar wel alles met de manier waarop de volksliederen door beide teams werden gezongen. De wedstrijd had voor mij helemaal niet meer gespeeld hoeven te worden want de manier waarop de Italiaanse spelers hun volkslied uitbrulden en met hun vuurspuwende ogen het vals fluitende publiek tot zwijgen brachten, was om nooit te vergeten. Dat moesten vast en zeker de winnaars worden!

Ik hoop ook dat die suffe miljonairs van het Nederlandse elftal daar goed naar hebben gekeken want dan beseffen ze misschien wat het is om uitverkoren te zijn om voor je land op een dergelijk toernooi te mogen uitkomen.

Om u nu ook eens filatelistisch te laten meegenieten laat ik u wat uit mijn verzameling oude

voetbalbrieven zien. Ik begin met een ansicht uit Salerno in 1910 die een aantal voetballers laat zien, keurig in het wit met rood ceintuur.

Dan een paar kaarten met beelden van de Olympische Spelen 1928 in Amsterdam. Daar staan de Italiaanse voetballers met een geheven rechterarm, niet zo strak, dus niet echt fascistisch maar wel voldoende omdat het hier blijkbaar om de zogenaamde Olympische groet gaat.

De tribunes waren maar half vol en de scheidsrechters hadden een keurig colbert aan tijdens de wedstrijd.

In 1934 werd Italië wereldkampioen voetbal door in de finale Tsjecho-Slowakije te verslaan. De Zweedse scheidsrechter werd door de buitenlandse pers van partijdigheid beschuldigd, maar dat is van alle tijden. Hij was de avond te voren door Mussolini voor het diner uitgenodigd en was misschien onder de indruk geraakt van de grote dictator. Wie weet! Bij het EK 1935 deelde Benito

Kaart met het officiële voetbalvignet van een Tsjechische supporter naar zijn vaderland.

aan de spelers een gesigioneerde foto van hemzelf uit. Blijkbaar met succes, want de Italianen werden Europees kampioen. In Nederland hadden wij in die tijd een bondsbestuurder, die dacht dat hij ook een soort Mussolini was. Voorafgaand aan elke interland stak deze heer Lotsy een brallende speech af. Deze donderspeeches leverden overigens voor ons land vrijwel geen resultaat op.

Van het WK 1934 laat ik u twee mooie propagandakaarten zien, alsmede enkele brieven en kaarten uit Italië, Rhodos en Tripoli.

Drie-kleurige frankering op een Italiaanse kaart naar Tsjecho-Slowakije.

Brief uit Tripoli met 2 voetbalzegels van de Colonie, em. Generali.

Voor L. 53,75 aan voetbalzegels op een brief van Tripoli naar de U.S.A.

De 20 centesimi op een kaart uit Rhodos.

Het postkantoor op het eiland Lussinpicolo (Istrië) had blijkbaar alleen maar de 20c voetbal in voorraad.

Speciale brief met 4 zegels gevlogen van Milaan naar Rome

Mooie zakenbrief uit Rhodos met 2 luchtpost-voetbalzegels

Complete luchtpostserie van de koloniën van Tripoli naar Rome

Zeldzame franking van de 50c en L 5 van Rhodos

Zeldzaam krantenbandje met de 50c luchtpost uit Rhodos

Vanuit Pescara werd deze brief gefrankeerd met 2x de 50c luchtpost van de Colonie em. Generali, wat toch echt niet mocht

In het algemeen zijn de voetbalzegels op brief heel zeldzaam, want zij waren niet populair bij de verzamelaars. Geen wonder, want het kostte een fortuin om de uitgaven van in totaal 37 zegels (Italië en Egeo samen 18 zegels en daarbij de Emissioni generali 19 zegels) bijeen te krijgen. Als ik goed geteld heb kostte de hele zwik 192 Euro inclusief toeslag, zeg maar 20 gulden netto aan het filatelisten loket in Rome. Een fortuin in die tijd!

Op 10 juni 1934 werd de finale gespeeld. Terwijl de Italiaanse zegels keurig op tijd voor het begin van het toernooi verkrijgbaar waren, kwamen de koloniën veel later aan de beurt. Als uitgifte datum wordt voor de Egeo luchtpost in Sassone 15 juni aangegeven en

In 2013 bracht deze propagandakaart met handtekeningen 8800 euro op

voor de colonie generali bracht men op 21 juni nog een laat luchtpostzegel van maar liefst 50 lire uit. Ook dat zegel laat ik u op een brief zien.

Voetbal verbreedert in Chismaio Oltre Giuba

Verder laat ik u zien dat ook in de koloniën het voetbal flink werd beoefend. In Cirenaica was er zelfs een aparte afdeling van de Italiaanse voetbalbond.

Kijk maar naar een mooie envelop die in 1938 vanuit Bengasi werd verzonden.

Brief van de Italiaanse voetbalbond, afd. Bengasi

ZO MAAR WAT BRIEFJES...

Briefjes? Van textiel? Ik laat u twee linnen monsterzakjes zien die door het Duitse consulaat in Addis Abeba naar Stuttgart zijn verzonden. Dat was vlak voor en net nadat Duitsland op 1 september 1939 Polen binnenviel en daarmee de 2^e Wereldoorlog ontketende.

Wat zou er in die zakjes gezeten hebben? Koffie? Of misschien wel – nu sla ik even op hol – spul om gifgas en bommen mee te maken. Ik heb mijn toch niet geringe neus in de zakjes gestoken maar ik heb het niet kunnen ruiken. Toch twee heel bijzondere dingen. Niet-filatelistisch en daarom extra interessant voor echte filatelisten!

Dan een militaire kaart uit 1941 met een uniek stempel. Het was de periode dat het vervoeren van de schaarse post vanuit AOI naar Italië (en v.v.) een bijzonder gevaarvolle onderneming was. De vliegtocht ging voor een deel over vijandelijk gebied en dus kon er alleen 's nachts worden gevlogen. Geen lichten, alleen een kompas en absolute radiostilte. Brr, eng hoor!

De kaart heeft een mooi rond stempel met de tekst Comando Settore Aeronautico Nord-Posta militare 1002. Ik heb een kopie van deze kaart gezonden aan de expert Piero Macrelli en volgens hem is het stempel uniek en daarom zal hij het in de volgende

editie van de schitterende 3-delige catalogus *L'Italia in Africa Orientale Italiana* vermelden.

Ik had nòg een brief met een stempel, die hij nog nooit had gezien. Het is een niet zo'n mooie envelop, maar ja, het heeft wel een heel turbulente tijd overleefd.

De brief is verzonden door lid nr. E 6.236 van het 14^e esquadron in AOI. De brief naar Catanzaro is niet gefrankeerd. Maar wel heeft men het stempel Tassa a Carico del Destinatario (port voor rekening van de geadresseerde) geplaatst. Plus nog een stempeltje C. 20 en heel vaag staat er ook een pietepeuterig datumstempel op: 6 set. 1941. Dat maakte alles heel duidelijk.

De Italianen waren op die datum bijna al hun gebied in Oost-Afrika kwijt. Alleen rond de stad Gondar werd nog maanden lang heel zwaar gevochten. Dus daar komt de brief uiteraard vandaan. Postzegels, bankbiljetten, munitie, voedsel: het was daar bijna allemaal op. Met geheime nachtvluchten werden nog wat spullen en post vervoerd. Waaronder ook deze brief. Héél bijzonder.

AFWIJKINGEN OP ITALIAANSE ZEGELS (Manzoniserie 1923)

Leo van der Meer

Ter gelegenheid van de 50ste sterfdag van de beroemde auteur Alessandro Manzoni gaf Italië op 29 december 1923 een mooie serie van 6 zegels uit. De zegels waren op de tweekleurendrukpers – kleur en zwart – gedrukt door de firma Petiti in Rome; vellen van 4 x vijftig stuks, watermerk kroon en tanding 14. De vier lage waarden – 10, 15, 30 en 50 centesimi – hadden een oplage van 300.000; de 1 lira en de 5 lire respectievelijk 100.000 en 50.000. Daarvan werden van de vier lage waarden er 4 x 22.500 (90.000) en van de 1 Lire 4 x 7.500 en van de 5 Lire 4 x 3.750 gebruikt om overdrukt te worden voor de 4 koloniën, Eritrea, Somalia, Cirenaica en Tripolitania. Daarmee is de eigenaardigheid die Thom van Rossum signaleerde van de oplage cijfers die een veelvoud waren van 35.000 verklaard.

Van de zegels voor de koloniën werd maar een zeer klein gedeelte in de koloniën zelf verkocht en die zegels waren maar 15 dagen frankeergeldig van 1 april tot 15 april 1924.

Er waren maar 3.750 complete series per kolonie beschikbaar, waarvan er 3.000 naar het Comité Manzoni gingen. Van de 750 5 Lire zegels zouden er 250 naar de koloniën gestuurd zijn. Voor de overige 500 series kon men inschrijven per cartolina vaglia bij het ministerie van Koloniën. De meeste inschrijvers zagen hun bestelkaart met het laconieke stempel 'al mittente' terug.

In de veiling Van Bolaffi Ambassador van 24/25 mei 1996 werden de 4 series voor de koloniën in complete vellen van 50 zegels met als startprijs 150.000.000 verkocht voor de lieve som van 321.300.000 Lire inclusief kosten, toentertijd een 365.000 gulden. In de catalogus van Bolaffi uit 1995 stond 1 serie voor 375.000 dus voor 200 series 75.000.000. Er werd dus meer dan 4 keer de catalogusnotering betaald.

De beperkte geldigheid (Van 29 december 1923 tot en met 28 januari 1924) heeft ertoe geleid dat er maar weinig zegels in genoemde periode zijn afgestempeld; dat verklaart dat je vaak gestempelde zegels ziet met een hoekstempel zonder dat de datum zichtbaar is. De moeilijkheid om aan de zegels te komen heeft het niet filatelische gebruik ervan zeer beperkt, zo niet bijna onmogelijk gemaakt. Sommige filatelisten beschouwen deze zegels als niet volwaardig omdat ze niet in het hele land verkrijgbaar zijn geweest en maar gedurende een maand in frankeergeldig waren.

Ze waren dus alleen in Rome en Milaan (geboorteplaats van Manzoni) te verkrijgen met die

verstande dat in Rome slechts een beperkt aantal series (dus met de 1 en 5 Lire) per klant verkocht mochten worden, maar verder geen verdere beperkingen opgelegd werden. Zodoende waren de toegewezen bestanden in Rome binnen enkele dagen uitverkocht, terwijl in Milaan **per dag** maar een beperkt aantal series verkocht mochten worden, zodat de series tot en met 28 januari verkrijgbaar waren. Maar die loketten waren alleen 's morgens tot 12 uur geopend, zodat kopers werkelozen inhuurden om in de rij te gaan staan.

Een groot deel van de oplage werd door het comité vast gehouden en later en bloc verkocht, waardoor de serieprijs eerst in de postzegelhandel lager uitkwam dan prijs destijds in de postkantoren. Maar 3 jaar later waren de prijzen al gestegen tot tien maal de aankoopprijs.

Desondanks had het comité na betaling van de maakkosten en onkosten van de Manzoni feestelijkheden nog enige honderdduizenden exemplaren van Manzoni's roman 'i promessi Sposi' laten drukken om gratis aan de lagere scholen in Milaan en heel Lombardije te kunnen uitdelen.

Alle stempels en drukplaten met het drukuitschot werden op 12 februari 1924 ambtelijk vernietigd. Het aantal afwijkingen en drukfouten is dan ook opmerkelijk minder dan bij andere zegels van deze drukker.

Drukfouten en afwijkingen

Alle zegels met kamtanding komen voor met watermerk kroon normaal en kopstaand, alleen bij de 5 Lire geeft dat een prijsverschil.

Er werden verschillende perforatoren gebruikt, wel met dezelfde afstanden, maar met verschillende dikten van de pennen. Dus met grote of kleine gaten, dit is beter te zien in blokjes van vier of paartjes.

Kamtanding 14x 14¼,

Lijntanding 14

10 centesimi

Kamtanding naar boven

Lijntanding watermerk kopstaand

Watermerk letter; maximale afmeting bekend 8/10

Rechter 10 met 1 onder incompleet, alleen in de pos. 35 zou het cijfer wel compleet zijn. Ik heb deze nog niet gevonden.(*)

Gekleurde punt tussen N en Q van Cinquantenario (pos. 26, 31 en 36). (*)

15 centesimi

Kamtanding naar beneden;

Dubbele tanding (250 exemplaren)

Eenzijdig ongetand onder of boven

Verschoven tanding (verschuiving groter dan 7 mm)

Lijntanding met watermerk normaal

Watermerk letter; maximale afmeting bekend 7/10

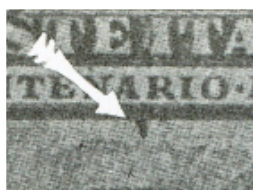
30 centesimi

Kamtanding naar beneden

Ongetand (Een vel gedeeltelijk ongetand 30 exemplaren)

Dubbele tanding

Lijntanding grote gaten, met watermerk normaal

Watermerk letter; maximale afmeting bekend 8/10

Gekleurde vlek in de hemel onder de letter A van Centenario. (*)

Een wit schuin streepje verbindt de letter O van Addio en de M van Monti. (*)

Tussen Addio en Monti, staat in de tekst van Manzoni een komma, Addio, Monti sorgenti dall'acqua..., deze fout tegen de interpunctie zou Manzoni nooit vergeven hebben.

50 centesimi

Kamtanding naar boven

Ongetand

Dubbele tanding

Lijntanding watermerk kopstaand

Watermerk letter; maximale afmeting bekend 7/10

In een vel is er door het slippen van het papier het middenstuk geleidelijk verschoven tot aan de laatste 2 rijen een verschuiving van wel 10 mm. Wel vreemd bij een tweekleuren drukpers, maar niet zo vreemd bij deze drukkerij.

1 lira

Kamtanding naar beneden

Ongetand

Dubbele tanding

Lijntanding met watermerk normaal

Watermerk letter;

maximale afmeting bekend 7/10

De 3 letters van UNA zijn verschillend in elke zegel, zodat een plaatreconstructie mogelijk zou zijn. (*)

5 Lire

Kamtanding naar boven

Kamtanding verschoven

Ongetand

Lijntanding watermerk

kopstaand

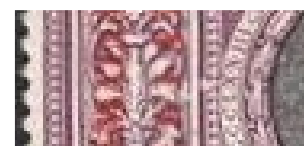
Watermerk letter; maximale afmeting bekend 9/10 links, rechts maximale afmeting bekend 4/10

De naam Petiti imp onder elke postzegel is alleen perfect in pos 42, in alle andere zegels is zijn er gebreken in de graving van de naam, wel zo dat een plaatreconstructie mogelijk zou moeten zijn. (*)

Gekleurde punt na CINQUANTENARIO. (*)

Zichtbare retouchering; een witte vlek links van de eerst X van

MDCCCXXIII pos 14. (*)

In een vel is er door het slippen van het papier het middenstuk geleidelijk verschoven tot aan de laatste 2 rijen een verschuiving van wel 10 mm.

Series voor de koloniën

(*) Ook voortkomend in de zegels voor de koloniën. In de zegels voor de koloniën komen veel afwijking voor in de opdruk; verschoven, dubbele of scheve druk, kortere of langere streepjes bij de zegels voor Somalië.

Lijntanding vooralsnog alleen bekend bij de 50 c. en 1 lire van Tripolitania, is zeer zeldzaam.

Bibliografie

Catalogi: CEI, Sassone en Bolaffi

Vaccari Magazine 17 en 18

Kohl Briefmarken Handbuch Lieferung 40

Il Novellario Enciclatologo della Posta in Italia Vol 3, Franco Filanci

Catalogo delle specializzazioni 2018, M. Manelli

Catalogo dei Francobolli con filigrana Lettere; Regno RSI

Luogotenenza, M. Giuliani e M. Stefanucci 2021

Varietà di Posizione nei francobolli del Regno Italia, Giulio

Paravagna, 2010

Memorial Philatélique IV Italia; Gustave Bertrand

HET GEHEIM VAN SIFAN HASSAN

Hoe komt het dat mensen uit Ethiopië zo razendsnel lange afstanden kunnen lopen? In Nederland weten wij het nu ook. Dankzij de enorme kracht explosies van het frêle meisje, dat op 15-jarige leeftijd door haar ouders op een vliegtuig naar Amsterdam werd gezet, heeft ons land nu eindelijk een atlete die op de 5 kilometer in staat is een Olympische gouden medaille te winnen.

De Italianen wisten dit natuurlijk allang. Zodra zij in 1936 dat land veroverden wilden zij er een modelkolonie van maken, dat onder beheer zou staan van de tot keizer gepromoveerde Victor Emanuel III. Het land werd in een vloek en een zucht vanuit de middeleeuwen de moderne tijd ingeschoten. Duizenden Italiaanse arbeiders en soldaten werden aan het werk gezet om het land van nieuwe autowegen te voorzien, maar daar kwam wel een probleempje bij kijken. Hoe meer autoweg, hoe groter de afstand naar de hoofdstad Addis Abeba werd en van daaruit onderhielden de grote bouwfirmas nu eenmaal hun steeds moeizamere verbindingen met de hoofdkantoren in Rome.

De directeur van de wegebouwer Parisi, ir. Sighiera di Pisa was al een 100 kilometer autoweg vanaf Addis Abeba gevorderd. Zijn werkplaats lag in het gehucht Dillabach, dat zo klein was dat het op geen enkele kaart te vinden was.

De slimme man had intussen wel ontdekt dat Ethiopische jongetjes van tussen de 8 en 15 jaar in een mum van tijd giga afstanden konden afleggen. “Zouden deze mannetjes met wonderbenen en – longen niet prima postbodes voor ons kunnen zijn” vroeg hij zich af. Je geeft ze wat lires, een mooi onderscheidingsteken en een gewichtige leren tas en hollen maar! De jongens werden ook nog eens extra voorzien van een stevige rugzak, een officiële band om de linkerarm en een speciaal persoonsbewijs. Zo was de “Servizi celeri” geboren.

Ongeacht de omstandigheden, woeste en nog niet voltooide wegen, hitte en soms zware regenbuien, leverden de jongens hun brieven accuraat en snel af, de afstand naar Addis Abeba in tien tot veertien uur op blote voeten rennend afleggend. Als bewijs dat de brieven inderdaad met deze nieuwe dienst waren vervoerd kregen de enveloppen een kunstig door de lokale houtsnijder gemaakt stempel waarop de rappe voetjes met vleugeltjes waren afgebeeld en de tekst Imprese S.A. Parisi (onderneming Parisi) en Servizi celeri (sneldiensten). Bij aankomst op het postkantoor werden de brieven van postzegels voorzien en afgestempeld. De firma Parisi kreeg eens in de zoveel tijd hiervoor een rekening van de lokale PTT. Ik ben sinds 2012 in het gelukkige bezit van zo’n (zeer zeldzame) bewaard gebleven brief, netjes met het speciale stempel op de voorzijde (normaal werd dit stempel op de achterzijde geplaatst).

DE AUGUSTUS VERKOOP

Op www.filitalia.nl vindt u onze nieuwe zomerverkoop tegen vaste prijzen. Liefst 437 merendeels nieuwe kavels, vaak waanzinnig laag geprijsd, gaan weg naar wie zich het eerste daarvoor aanmeldt. **HAAST U WANT OP = OP!**

ADRESSEN FILITALIA

voorzitter/redacteur/veilingmeester
Vincent Prange
Prinsengracht 284 B
1016 HJ Amsterdam
Tel: 020 421 84 85
Tel: 06 533 130 00
filitalia@upcmail.nl

penningmeester
Richard de Neree
Zonnebloemlaan 2
2111 ZD Aerdenhout

Tel: 023-5247830
deneree@planet.nl
NL17 RABO 0346 8193 69 t.n.v. Filitalia

rondzendleider
Jan van Riel
Pirola 9
1902 JR Castricum
tel: 0251-655778
email: rioldrissen@casema.nl
NL17 RABO 0346 8193 69 t.n.v. Filitalia

secretaris/ledenadministratie
Leo van den Brun

Van Kinsbergenstraat 33
2518 GV 's-Gravenhage
Tel: 06 511 40 411
secretariaat-Filitalia@hotmail.com

webmaster
Hans van der Velden
hanzezankevertje@hotmail.com
Website: www.filitalia.nl

lay-out clubblad
Leo van der Meer
mieke-leo@planet.nl

PARTNER IN
THE GLOBAL
PHILATELIC NETWORK

CORINPHILA

POSTZEGELS, MUNTEN EN PRENTBRIEFKAARTEN

VEILING 250-253

15-18 SEPTEMBER 2021

Opdrukfout piastre

Variëteit
kopstaand middenstuk

Variëteit
kopstaand middenstuk

"Gronchi Rosa"

Niet-uitgegeven Previdenza Milizia

CORINPHILA VEILINGEN BV

AMSTELVEEN - NEDERLAND
INFO@CORINPHILA.NL
TEL. + 31 20 624 97 40
WWW.CORINPHILA.NL

CORINPHILA AUKTIONEN AG

ZÜRICH - ZWITSERLAND
WWW.CORINPHILA.CH

Hoofdsponsor

HIGHLIGHTS VAN DE SEPTEMBER 2021 VEILING

- **Nederland 1852, USA 1847-1940 en USA «Duck Stamps» gespecialiseerd** – De collectie Hans Caarls
- **Franse militaire post in Nederland 1795-1813, Masson-stempels 1809-1811 en Swaziland** – De collectie Fred Boom
- **Proeven Overzeese Rijksdelen** – De collectie Kees Vlot
- **Europa & Overzee, incl. Midden-Oosten, China Liberated Areas Voorfilatelie Nederland en buitenland** – De collectie Con Frank
Postgeschiedenis Zeeland 1795-1815 – De collectie Kees de Baar